

DOI: 10.31548/hspedagog14(3).2023.151-162

УДК 37:347.78

ДЕТЕРМІНУВАЛЬНІ ПРИЧИНИ АКАДЕМІЧНОЇ НЕДОБРОЧЕСНОСТІ В ОСВІТНЬО-НАУКОВОМУ СЕРЕДОВИЩІ

ШИНКАРУК О. В., кандидат юридичних наук, доцент,
доцент кафедри філософії та міжнародної комунікації

Національний університет біоресурсів і природокористування України

E-mail: aleksandra.shyn5@gmail.com

Анотація. У статті здійснено аналіз детермінувальних причин академічної доброчесності в освітньо-науковому процесі. Виокремлено чотири рівні таких чинників, зокрема загальноцивілізаційні (розвиток технологій, в тому числі штучного інтелекту, де залучено значний кадровий і матеріальний ресурс; низький морально-духовний розвиток населення, що обумовлений превалюванням матеріальних цінностей та функціонування системи освіти спрямованої на передачу знань здобувачам і недостатня увага до формування ціннісного світогляду); загальнонаціональні (недостатня сформованість репутаційної культури в суспільстві, коли репутація не є одним із найважливіших критеріїв оцінки окремого фахівця чи організації, а орієнтація на формальні, часто кількісні показники; толерантне ставлення до списування, запозичення чужих текстів та ідей без належного оформлення; існуюча практика імітації та фальсифікації наукових досліджень та розробок; зміна вимог до претендентів на наукові ступені та вчені звання без забезпечення механізмів матеріальної підтримки здобувачів і молодих науковців; відсутність реальних покарань за порушення норм академічної доброчесності); інституційні (формальні вимоги у закладах освіти і наукових установах щодо дотримання норм академічної доброчесності; відсутність дієвих механізмів контролю за дотриманням академічної доброчесності учасниками освітнього і наукового процесу; недостатній рівень матеріального забезпечення освітнього процесу та наукових досліджень; перевантаження здобувачів, наукових і науково-педагогічних працівників різними видами робіт і зайнятості); особистісні (недостатня вмотивованість до навчання чи праці; потреба у високих досягненнях не підкріплена достатнім рівнем культури та моральних якостей; недостатнє розуміння здобувачами важливості дотримання норм академічної доброчесності та зв'язку із власною конкурентоздатністю на ринку праці; недостатня поінформованість, не знання норм і правил академічної доброчесності; переслідування корисних мотивів, наприклад збагачення, отримання вищого соціального статусу, схвалення тощо).

Ключові слова: академічна доброчесність; академічна недоброчесність; освітньо-наукове середовище; репутаційна культура

Актуальність (Introduction). В умовах глобалізації, інтеграції й ускладнення політичних та соціальних умов, швидкого і постійного інформаційного впливу та оновлення технологій вища освіта України може успішно розвиватися тільки в тому випадку, якщо буде імплементувати ціннісні орієнтації, якості і здібності, що забезпечать стійкість

її розвитку, соціальну відповідність, креативну позицію та гнучку адаптацію до усіх трансформацій. Зазначене обумовлює необхідність заміни традиційної, «знаннєвої» парадигми вищої освіти на нову, що більшою мірою відповідає актуальним і перспективним потребам як розвитку суспільства, так і потребам наукової спільноти. Інтеграція української

вищої освіти до європейського освітнього простору передбачає необхідність дотримання канонів культури академічної доброчесності як здобувачами, так і науково-педагогічними працівниками з метою забезпечення її якості та посилення новітнього змісту подальших траєкторій розвитку вищої школи. Встановлення, поширення та дотримання академічної доброчесності має сьогодні стати пріоритетом у розвитку українського освітньо-наукового середовища, оскільки це є не лише базисом імплементації освітніх цінностей, а й перспективним стимулюючим фактором розвитку розвитку самої освіти. Вочевидь, даному питанню не приділялася достатня увага, але наразі усе більше науковців, педагогів, управлінців, експертів із якості освіти звертаються до пошуку ефективних шляхів формування академічної доброчесності в новітньому освітньому просторі. Академічна недоброочесність у вищій школі є системною проблемою, а тому її вирішення потребує системних змін, які мають відбуватися паралельно формуванню системи забезпечення якості вищої освіти. Отже, за основу власного наукового пошуку ми визначили з'ясування причин, що детермінують академічну недоброочесність в освітньому та науковому середовищі та є однією із значущих передумов означеного процесу.

Аналіз останніх досліджень та публікацій (Analysis of recent researches and publications). Результати аналізу наукової літератури свідчать, що дослідники виділяють комплекс причин порушення норм академічної доброчесності, зокрема: А. Штефан (отримання власною вигоди за рахунок використання чужих творів); Б. Буяк (наміри науковця збільшити кількість власних публікацій; прагнення дослідника якомога ширше розповсюдити та популяризувати свої ідеї; необ-

хідність виконувати певні, загальнодержавні обов'язкові вимоги); Є. Суліма та С. Деніжна (правову необізнаність; ігнорування правил і норм наукової діяльності; прагнення набути особисту вигоду завдяки нечесним діям; обмеження часу для написання наукової роботи; недостатню відповідальність); І. Дегтярьова (статус, умови праці, часові обмеження, можливості, людські ресурси, бюрократія, система управління, обмежене фінансування, матеріальне становище); М. Рябенко (об'єктивні, суб'єктивні, об'єктивно-суб'єктивні чинники).

Мета (Purpose). Метою статті є визначення детермінувального впливу причин академічної недоброочесності учасників освітньо-наукового процесу на процес формування репутаційної культури (або академічної доброчесності) в новітньому освітньому просторі на основі їх аналізу та узагальнення.

Аналіз нормативно-правових документів (Закони України «Про освіту» та «Про вищу освіту») засвідчив, що основними формами академічної недоброочесності можна вважати «вияви академічного плагіату; самоплагіату; фабрикації; фальсифікації; списування; обману; хабарництва; необ'єктивного оцінювання; допомога здобувачам освіти під час проходження ними оцінювання результатів навчання чи перешкоджання, яке не передбачене умовами та процедурами проходження оцінювання» [1].

Поряд із дотриманням морально-етичних принципів у науково-освітній сфері залишається актуальним питання порушення академічної доброчесності, до якого вдаються як студенти, так і представники професорсько-викладацького складу вищих закладів освіти та науковці. «Академічна недоброочесність негативно впливає на якість освіти, руйнує етику академічної культури здобувачів вищої освіти, викладачів та науковців» [2].

У Великому тлумачному словнику сучасної української мови термін «плагіат» має таке визначення: «привласнення авторських прав на науковий, літературний чи мистецький продукт, що належать іншій людині, або на відкриття іншої людини, винахід чи раціоналізаторську ідею, а також запозичення у власних доробках творів, що мають іншого автора, коли цей автор не вказується» [3, с. 977]. Академічна недоброчесність у вигляді плагіату є різновидом порушення особистих немайнових авторських прав, захист яких відбувається згідно з Законом України «Про авторське право і суміжні права».

Плагіатом є також обставини, за яких публікується твір (можливо, певна частина твору) без змін, або ж з певними змінами, до яких відносимо публікацію перекладеного твору з іншої мови, авторство якого приписується особі, яка не має на це права (стаття 53 Закону України «Про авторське право і суміжні права» [4]).

Результати (Results). Метою вчинення плагіату А. Штефан визначає отримання власною вигоди за рахунок використання чужих творів, а саме: актуалізувати власну творчу роботу, зробити її більш сучасною і цікавою; підвищити власний авторитет чи впливовість; отримати визнання або матеріальну винагороду, досягти іншого результату [5].

Основні причини толерантного ставлення до плагіату у освітньому середовищі науковці Національного інституту стратегічних досліджень (2017) розподілили на чотири групи:

1) навчальні програми не є достатньо збалансованими, вони також перевантажені такими навчальними дисциплінами, які немає необхідності вивчати з точки зору затребуваності їх щодо потреб у майбутній професійній діяльності;

2) зміст і методи навчання є застарілими та не відповідають сучасним вимогам сьогодення;

3) нівелювання фактів наявності ознак плагіату в освітньому середовищі;

4) наявність потреби в уніфікованому підході до оцінки текстової оригінальності та способах позбавлення плагіату на будь-якому етапі – превентивному, констатації, наслідковому» [6].

Ще однією формою плагіату є дублювання автором власних робіт, які були опубліковані раніше – самоплагіат. У такому випадку недоброчесним є не привласнення чужих розробок, а неетичне подання власних матеріалів.

Самоплагіатом вважається ситуація, за якої «оприлюднюються (певною мірою) власні наукові результати, але такі, що вже були оприлюднені раніше в іншому виданні» [7]. Виокремлення самоплагіату як окремого виду порушень академічної доброчесності пояснюється «зниженням суспільної довіри до науковців та їх діяльності загалом, у тому числі окремих наукових здобутків та ідей; наданням необґрунтованих переваг науковцям за фактично невиконану роботу (наприклад, додаткові фінансові виплати для потреб дослідницьких проєктів, які в дійсності не мали прогнозів щодо виконання, штучне збільшення показників наукометричної активності автора тощо); порушенням авторських і дотичних прав автора як фізичної чи юридичної особи» [8, с. 137]:

Виокремимо причинами, що провокують самоплагіат у науково-освітній сфері беручи за основу дослідження Б. Буяк [9, с. 139]:

-«наміри окремих науковців щодо збільшення кількості власних публікацій без будь-яких реальних відкриттів і досягнень;

-спроби окремих науковців щодо якнайширшого розповсюдження та популяризації власних проєктів, надання

їм доступності для значної широкої аудиторії;

-необхідність виконувати певні, загальнодержавні обов'язкові вимоги, зокрема, для апробації докторського дисертаційного дослідження необхідно опублікувати щонайменше 20 наукових статей і монографію за темою дисертації, що автоматично призводить до дублювання результатів дослідження.

Основними причинами порушення академічної доброчесності Є. Суліма та С. Деніжна визначають такі:

-«правовий аспект необізнаності та неусвідомленості вимог законодавства щодо етичних принципів академічної доброчесності;

-нівелювання нормативними вимогами до наукових праць (статей, монографій тощо);

-намагання отримати власну користь шляхом обману, неправдивих висловлювань та дій;

-скорочення часових параметрів науковій діяльності та виконанні творчих робіт;

-недостатню відповідальність і увагу до наукового дослідження [1].

За результатами проведеного нами аналізу системних та інституційних умов організації діяльності у академічній сфері науковцями (І. Дегтярьова, Є. Суліма, С. Деніжна) виокремлено перелік чинників, що провокують розвиток академічної недоброчесності у науково-освітній сфері, зокрема: статус, умови праці, часові та фінансові обмеження, можливості, людські ресурси, бюрократія, система управління [10, с. 1]. Систематизовано причини, що провокують академічну недоброчесність у науково-освітньому середовищі, наведено у табл. 1.

Таблиця 1

Причини академічної недоброчесності у науково-освітньому середовищі

Чинники	Причини академічної недоброчесності
Статус	Складна ієрархія учених звань та академічних посад, характерна для пострадянських країн, провокує нездорове прагнення до швидкого руху по кар'єрних сходах задля отримання більшого академічного статусу. Систематизовано й акредитації, оцінювання вищого навчального закладу властива орієнтація на статусні показники та формальні параметри
Умови праці	Недосконалість баз для проведення лабораторних експериментів та дослідів, нестача сучасних зразків обладнання, належного забезпечення технологічного обладнання, обмеженість ресурсів у фінансуванні дослідницьких проектів
Часові обмеження	Розподіл навантаження у вищому навчальному закладі фактично не враховує реальних потреб часу на дослідження, серйозну підготовку. Чимала частка навантаження викладача спрямована на виконання різних організаційних, виховних та адміністративних завдань, які безпосередньо не стосуються академічної і наукової діяльності

Можливості	Обмеженість можливостей закладів вищої освіти щодо створення умов наукового зростання. Тотальна «комерціалізація» процесів наукового і кар'єрного розвитку обмежує можливості наукового розвитку, оскільки наукові стажування, гідні публікації за кордоном, підвищення рівня володіння іноземними мовами вимагають серйозних коштів (котрі у більшості викладачів та науковців відсутні)
Людські ресурси	Заангажованість кадрової політики вищого навчального закладу або установи, де виконується дослідження, конкурсна основа вибору на посади не завжди дотримується або має формальні лише ознаки для сторонніх осіб
Бюрократія	Невиправданість штучно завищених вимог формальних ознак наукового продукту, що призводить до значних часових навантажень та перешкоджає розвитку інтелекту. Неадекватність вимог до дисертацій та наукових статей, що створює привід до різного роду порушень доброчесності
Система управління	Зберігається пріоритет адміністративних структур над навчально-науковими підрозділами (факультетами, кафедрами). Система управління залишається надмірно централізованою і ієрархічною
Обмежене фінансування	Обмеженість можливостей закладів вищої освіти щодо економічної підтримки науковців у їх власному розвитку та становленні (фінансування наукових стажувань, наукових конференцій, форумів та семінарів, закордонних публікацій, удосконалення рівня володіння іноземними мовами тощо)
Матеріальне становище	Неадекватність заробітної плати у науково-педагогічних і наукових працівників у контексті ринкових відносин та відсутність належного забезпечення побуту, втрата інтересу до наукового розвитку, заміна пріоритетів, розширення можливостей сприяння порушенням принципу недопущення плагіату

Джерело: [1, С. 197–212].

Беручи за основу аналіз і класифікацію чинників та обставин порушень академічної доброчесності у закладах вищої освіти відповідно до об'єктивного або суб'єктивного характеру причин за М. Рябенко [11, с. 113], можемо дійти певних висновків (див. табл.2). Отже, вбачаємо об'єктивними причинами академічної недоброчесності є неузгодження у законодавстві та недостатньо

регламентований механізм притягнення порушників до відповідальності.

Також суттєвий об'єктивний чинник порушення академічної доброчесності полягає у недостатньому економічному розвитку країни, який вплинув на ефективну діяльність закладів вищої освіти та спровокував системну корупцію як в країні, так і у вищій школі.

© Шинкарук О. В.

HUMANITARIAN STUDIOS: PEDAGOGICS, PSYCHOLOGY, PHILOSOPHY Vol 14(3) 2023

Значущою суб'єктивною причиною правопорушень академічної доброчесності у закладах вищої освіти визначено низький духовно-моральний рівень учасників освітнього процесу, зокрема науково-педагогічних працівників. Також провокує академічну недоброчесність недостатність у здобувачів вищої

освіти знань та навичок провадження наукових досліджень відповідно європейським стандартам. Впливовим чинником об'єктивно-суб'єктивного характеру є неналежний контроль керівництва та органів управління закладів вищої освіти щодо дотриманням норм академічної доброчесності.

Таблиця 2

**Класифікація причини порушень академічної доброчесності
у закладах вищої освіти (за М. Рябенком)**

Характер причин	Від чого залежать	Чинники та обставини порушень академічної доброчесності
об'єктивні	які не залежать від конкретного учасника освітнього процесу	- колективні непорозуміння; - роль у соціумі; - незадоволеність рівнем матеріального забезпечення та технічного оснащення дослідницької діяльності
суб'єктивні	залежать від конкретної особи	- інтелектуально-етичний рівень здобувача освітнього рівня; - мотиваційні аспекти до певного виду роботи; - відсутність зацікавленості до діяльності та навчання; - нівелювання вимог правової культури та усвідомлення її ознак; - відсутність знань та досвіду у здійсненні наукових досліджень
об'єктивно-суб'єктивні	лише певною мірою залежать від конкретного учасника освітнього процесу	- самоконтроль поведінкової складової; - невизначеність вимог до претендентів та на посади наукових та науково-педагогічних працівників; - інформаційний голод учасників освітньої та наукової діяльності щодо обізнаності з правилами академічної доброчесності; - слабкий контроль керівництва відповідних підрозділів та управлінських ініціатив у закладі вищої освіти; - формальні вимоги до кількості публікацій та творчого доробку

Джерело: [11].

Розглянемо основні фактори, що провокують кризу академічної доброчесності в Україні, визначені Міністерством освіти і науки України такі:

«1) стан загальної суспільної кризи, для якого притаманною є лояльність до виявів нігілістичних ознак щодо правових норм, допустимість корупційних проявів, нехтування законодавчими та моральними нормами;

2) відсутність єдиних підходів у вищій освіті та науці зі світовими науковими та освітніми практиками, освітнім простором, неузгодженість низки питань між сферою наукової діяльності та економічних відносин. Залежність орієнтирів щодо критеріїв оцінювання вищої освіти на забезпечення кількісних показників, наявність дипломованих фахівців, а не на якість їх підготовки, спроможність конкурувати в умовах ринку, потенційну корисність для суспільства тощо;

3) проблематикою законодавчого змісту, зокрема, у нормі чинного Закону України «Про наукову і науково-технічну діяльність» (стаття 1, пункт 22), де визначається яким належить бути науковому результату, слугує підставою для розроблення систем надання оцінки науковій діяльності дослідників, окремих закладів вищої освіти та установ, що представляють сферу науки, переважно за кількісними показниками формального боку впливу (кількість публікацій, кількість аркушів), без урахування реального рівня, якості і впливу результатів досліджень;

4) відмінність щодо вимог до закладів вищої освіти, науково-педагогічних працівників та здобувачів освіти з різними видами фінансування та іншого ресурсного забезпечення як елементу вищої освіти і науки;

5) законотворче недоопрацювання питань щодо надання оцінки науковим та навчальним роботам на пред-

мет доброчесності чи можливостей фальсифікації в умовах освітнього процесу;

6) відсутність високого рівня сформованості мотиваційного аспекту у дотриманні принципів академічної доброчесності викладачами і науковцями в умовах, коли не йдеться про зростання заробітної плати, а необхідність розгортання матеріальної бази залишається на другому плані;

7) застосування сучасних технологічних можливостей задля спрощення намірів копіювати чужі праці, підмінювати реальні дослідні результати за допомогою комп'ютерного моделювання та ймовірні подібних оцінок, редагувати графічні, відео- та аудіо- матеріали тощо;

8) імітаційні та фальсифікаційні напрацювання науковців окремих галузей за часів СРСР, які стали поширюватись в останні десятиріччя через недооцінку визнаних стандартів якості досліджень та збільшення кількості та значимості досліджень за окремими спеціальностями» [12].

Підсумуємо, що наведені чинники провокують порушення академічної доброчесності на усіх рівнях науково-освітнього процесу і демонструють необхідність впровадження системного і відповідального підходу формування морально-етичних принципів у науково-освітній сфері, які не обмежуються декларацією намірів, а мають конструктивний вплив на індивідуальному, інституційному, системному та колегіальному рівнях.

Висновки і перспективи (Discussion). Отже, за результатами дослідження маємо змогу дійти висновку, що основними детермінувальними причинами порушення академічної доброчесності є:

1) *загальноцивілізаційні*: розвиток технологій (зокрема штучного інтелекту), де залучено значний кадровий і

матеріальний ресурс; низький морально-духовний розвиток населення, що обумовлений превалюванням матеріальних цінностей, та функціонування системи освіти спрямованої на передачу знань здобувачам і недостатня увага до формування ціннісного світогляду;

2) *загальнонаціональні*: недостатня сформованість репутаційної культури в суспільстві, коли репутація не є одним із найважливіших критеріїв оцінки окремого фахівця чи організації, а орієнтація на формальні, часто кількісні показники; толерантне ставлення до списування, запозичення чужих текстів та ідей без належного оформлення, існуюча практика імітації та фальсифікації наукових досліджень та розробок; зміна вимог до претендентів на наукові ступені та вчені звання без забезпечення механізмів матеріальної підтримки здобувачів і молодих науковців; відсутність реальних покарань за порушення норм академічної доброчесності;

3) *інституційні*: формальні вимоги у закладах освіти і наукових установах щодо дотримання норм академічної доброчесності; відсутність дієвих механізмів контролю за дотриманням академічної доброчесності учасниками освітнього і наукового процесу; недостатній рівень матеріального забезпечення освітнього процесу та наукових досліджень; перевантаження різними видами робіт і зайнятості;

4) *особистісні*: недостатня вмотивованість до навчання чи праці; потреба у високих досягненнях не підкріплена достатнім рівнем культури та моральних якостей; недостатнє розуміння здобувачами важливості дотримання норм академічної доброчесності та зв'язку із власною конкурентоздатністю на ринку праці; недостатня поінформованість, не знання норм і правил академічної доброчесності; переслідування

корисних мотивів, наприклад збагачення, отримання вищого соціального статусу, схвалення тощо.

Дійсно, з причинами та проявами академічної недоброчесності не можна ефективно вести боротьбу лише шляхом їх викриття, систематизації та аналізу, оскільки вони є сталими складовими академічних (псевдо академічних) практик та є результатом відсутності належних процедур, щоб нівелювали, чи хоча б мінімізували досліджувану проблему. Отже, перспективи наших майбутніх наукових розвідок вбачаємо у обґрунтуванні та розробці відповідних рекомендацій з подолання академічної недоброчесності як системної проблеми. Тож, ми маємо сприяти формуванню тих передумов, які в майбутньому дозволять ефективно протидіяти академічній нечесності. Вважаємо принагідним розпочати провадження зазначених дій з вивчення потребово-мотиваційної сфери учасників освітнього та наукового процесів щодо дотримання норм академічної доброчесності з подальшою імплементацією комплексу заходів для формування та підтримки академічної доброчесності [13]. Беззаперечно, що інтернаціоналізація стимулює розвиток вітчизняної освіти. Вагомий внесок в позитивні зрушення робить загальна тенденція щодо дотримання норм академічної доброчесності учасниками освітнього та наукового процесів, що уможливить конкурентоздатність Вищої Школи України на світовому рівні.

Список використаних джерел

1. Суліма Є., Деніжна С. Академічна доброчесність: етичне та нормативно-правове регулювання в університетському співтоваристві. *Університети і лідерство*. 2020. № 2 (10). С. 120–141.

2. Про освіту: Закон України від 5 вересня 2017 року № 2145-VIII. URL:

© Шинкарук О. В.

HUMANITARIAN STUDIOS: PEDAGOGICS, PSYCHOLOGY, PHILOSOPHY Vol 14(3) 2023

<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2145-19#Text> (дата звернення 17.07.2023).

3. Великий тлумачний словник сучасної української мови/ уклад. та голов. ред. В. Т. Бусел. Київ; Ірпінь : Перун, 2005. VIII. 1728 с.

4. Про авторське право і суміжні права: Закон України від 1 грудня 2022 року № 2811-IX. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2811-20?find=1&text=%D0%BF%D0%BB%D0%B0%D0%B3%D1%96%D0%B0%D1%82#w1_1 (дата звернення 17.07.2023).

5. Штефан А.С. Науковий плагіат: співвідношення використання ідей та форми вираження твору. *Теорія практика інтелектуальної власності*. 2016. № 4. С. 68–79.

6. Стан і проблеми боротьби з плагіатом в українській освіті: Аналітична записка Національного інституту стратегічних досліджень. URL: <https://niss.gov.ua/doslidzhennya/gumanitarniy-rozvitok/stan-i-problemi-borotbi-z-plagiatom-v-ukrainskiy-osviti> (дата звернення 17.07.2023).

7. Словник термінів і понять сучасної освіти/ уклад. : Л. М. Михайлова, О. В. Пагава, О.В. Проніна. За заг. ред. Л. М. Михайлової. Сєвєродонецьк, 2020. 194 с.

8. Євсєєва Г. П., Савицький М. В. Реалізація нормативно-правових засад академічної доброчесності у ПДАБ: здобутки та перспективи. *Український журнал будівництва та архітектури*. 2021. № 1(001). С. 132–146.

9. Буяк Б. Правові аспекти академічної чесності та боротьби із плагіатом. *Академічна чесність як основа сталого розвитку університету*/Міжнарод. благод. Фонд “Міжнарод. фонд. дослідж. освіт. політики”; за заг. ред. Т.В. Фінікова, А.Є. Артюхова. Київ : Таксон, 2016. С. 133–150.

10. Дегтярьова І. Вплив академічної доброчесності на інституційну практику української вищої школи. *Академічна чесність як основа сталого розвитку університету* // Міжнарод. благод. Фонд “Міжнарод. фонд. дослідж. освіт. політики”; за заг. ред. Т. В. Фінікова, А. Є. Артюхова. Київ : Таксон, 2016. С. 197–212.

11. Рябенко М. І. Причини правопорушень академічної доброчесності в закладах вищої освіти. *Вісник Запорізького національного університету*. Педагогічні науки. 2020. № 3(36). Ч. II. С. 110–115.

12. Щодо рекомендацій з академічної доброчесності для закладів вищої освіти: Лист Міністерства освіти і науки України від 23.10.2018 № 1/9-650. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v-650729-18#Text> (дата звернення 17.07.2023).

13. Супрун, Д. М. (2019). Модернізація змісту професійної підготовки психологів в галузі спеціальної освіти: монографія. Київ: Вид-во НПУ імені М. П. Драгоманова, 2018. 492 с.

References

1. Sulima Ye., Dienizhna S. (2020) *Akademichna dobrochesnist:*

etychne ta normatyvno-pravove rehuliuvannia v universytetskomu spivtovarystvi. [Academic integrity: ethical and regulatory regulation in the university community] *Universytety i liderstvo*. No 2 (10). Pp. 120–141. [in Ukrainian]

2. *Zakon Ukrainy "Pro osvitu"* № 2145-VIII [Law of Ukraine about Education no. 2145-VIII] (2017, September 5). Retrieved from: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2145-19#Text> (accessed 17 July 2023). [in Ukrainian]

3. V. T. Busel (2005) *Velykyi tlumachnyi slovnyk suchasnoi ukrainskoi movy* [A large explanatory dictionary of the modern Ukrainian language]. Kyiv; Irpin: Perun,. VIII. 1728 p. [in Ukrainian]

4. *Zakon Ukrainy "Pro avtorske pravo i sumizhni prava"* № 2811-IX [Law of Ukraine about copyright and related rights no. 2811-IX]. (2022, December 1). Retrieved from: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2811-20?find=1&text=%D0%BF%D0%BB%D0%B0%D0%B3%D1%96%D0%B0%D1%82#w1_1. (accessed 17 July 2023). [in Ukrainian]

5. Shtefan A.S. (2016) *Naukovyi plahiat: spivvidnoshennia vykorystannia idei ta formy vyrazhennia tvoriv*. [Scientific plagiarism: the relationship between the use of an idea and the form of expression of a work] *Teoriia i praktyka intelektualnoi vlasnosti*. No 4. Pp. 68–79. [in Ukrainian]

6. *Stan i problemy borotby z plahiatom v ukrainskii osviti* (2017) [State

and problems of combating plagiarism in Ukrainian education]: *Analichna zapyska Natsionalnoho instytutu stratehichnykh doslidzhen*. Retrieved from:

<https://niss.gov.ua/doslidzhennya/gumanitarniy-rozvitok/stan-i-problemi-borotbi-z-plagiatom-v-ukrainskii-osviti> (accessed 17 July 2023). [in Ukrainian]

7. L. M. Mykhailova, O. V. Pahava, O. V. Pronina (2020). *Slovnyk terminiv i poniat suchasnoi osvity* [Dictionary of terms and concepts of modern education]. Sievierodonetsk, 194 pp. [in Ukrainian]

8. Ievsieieva H. P., Savytskyi M. V. (2021) *Realizatsiia normatyvno-pravovykh zasad akademichnoi dobrochesnosti u PDAB: zdobutky ta perspektyvy*. [Implementation of normative and legal principles of academic integrity in PDAB: achievements and prospects] *Ukrainskyi zhurnal budivnytstva ta arkhitektury*. No 1(001). Pp. 132–146. [in Ukrainian]

9. Buiak B. (2016) *Pravovi aspekty akademichnoi chesnosti ta borotby iz plahiatom. Akademichna chesnist yak osnova staloho rozvytku universytetu*. [Legal aspects of academic honesty and the fight against plagiarism] / *Mizhnarod. blahod. Fond "Mizhnarod. fond. doslidzh. osv. polityky"*; za zah. red. T.V.Finikova, A.Ie.Artiukhova. Kyiv : Takson, Pp. 133–150. [in Ukrainian]

10. Dehtiarova I. (2016) *Vplyv akademichnoi dobrochesnosti na instytutsiinu praktyku ukrainskoi vyshchoi shkoly*. [The influence of aca-

demic integrity on the institutional practice of Ukrainian higher education] Akademichna chesnist yak osnova staloho rozvytku universytetu. // Mizhnarod. blahod. Fond "Mizhnarod. fond. doslidzh. osvity. polityky"; za zah. red. T.V. Finikova, A.Ie. Artiukhova. Kyiv: Takson. Pp. 197–212. [in Ukrainian]

11. Riabenko M. I. (2020) *Prychyny pravoporushen akademichnoi dobrochesnosti v zakladakh vyshchoi osvity*. [Reasons for violations of academic integrity in institutions of higher education] Visnyk Zaporizkoho natsionalnoho universytetu. Pedahohichni nauky. No 3 (36). Ch. II. Pp. 110–115. [in Ukrainian]

12. Lyst Ministerstva osvity i nauky Ukrainy "Shchodo rekomendatsii

z akademichnoi dobrochesnosti dlia zakladiv vyshchoi osvity" № 1/9-650 [Letter from the Ministry of Education and Science of Ukraine Regarding academic integrity recommendations for institutions of higher education no. 1/9-650]. (2018, October 23). Retrieved from:

<https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v-650729-18#Text> (accessed 17 July 2023). [in Ukrainian]

13. Suprun, D. (2019). *Modernizatsiia zmistu profesiinoi pidhotovky psykholohiv v haluzi spetsialnoi osvity (monohrafiia)* [Modernization of the content of psychologists' professional training in the field of special education: a monograph]. Kyiv: Vyd-vo NPU imeni M. P. Drahomanova. 492 pp. [in Ukrainian].

ETERMINING CAUSES OF ACADEMIC DISHONESTY IN THE EDUCATIONAL AND SCIENTIFIC ENVIRONMENT

Shynkaruk O. V.

Abstract. *The article analyzes the determinants of academic dishonesty in the educational and scientific process. The author distinguishes four levels of such factors, in particular, general civilizational (development of technologies, including artificial intelligence, which involves significant human and material resources; low moral and spiritual development of the population due to the prevalence of material values and the functioning of the education system aimed at transferring knowledge to students and insufficient attention to the formation of a value worldview); national (insufficient formation of a reputational culture in the society, when reputation is not one of the most important criteria for assessing an individual specialist or organization, but focusing on formal, often quantitative indicators; tolerant attitude to cheating, borrowing other people's texts and ideas without proper registration; the existing practice of imitation and falsification of research and development; changing requirements for applicants for academic degrees and academic titles without providing mechanisms for material support for applicants and young scientists; lack of real punishment for violation of academic integrity standards); institutional (formal requirements in educational institutions and scientific institutions) lack of effective mechanisms for monitoring compliance with academic integrity by participants in the educational and scientific process; insufficient level of material support for the educational process and research; overload of applicants, researchers and research and teaching staff with different types of work and employment); personal (lack of motivation to study or work;*

© Шинкарук О. В.

HUMANITARIAN STUDIOS: PEDAGOGICS, PSYCHOLOGY, PHILOSOPHY Vol 14(3) 2023

the need for high achievements is not supported by a sufficient level of culture and moral qualities; insufficient understanding by applicants of the importance of compliance with academic integrity standards) and connection with their own competitiveness in the labor market; lack of awareness, lack of knowledge of the norms and rules of academic integrity; pursuit of selfish motives, such as an enrichment, a high social status, approval, etc.).

Keywords: *academic integrity; academic dishonesty; educational and scientific environment; reputational culture.*